

Desať rokov časopisu Mineralia slovaca

Náš časopis Mineralia slovaca má za sebou už desať rokov vydávania. Pri tomto malom jubileu si pracovníci redakcie a spolupracovníci časopisu spomínajú aj na množstvo organizačných ťažkostí, s ktorými sa pri zakladaní nového geologického časopisu na Slovensku museli vyrovnávať. A treba priznať, že nedôvera mala prevahu nad podporou myšlienky na jeho zriadenie. Najväčšie porozumenie a pomoc sme dostali od krajských orgánov v Košiciach, ktorým treba poďakovať za politicky prezieravý postoj.

Potreba založiť nový geologický časopis vyplynula z nebývalého rozvoja geologických odvetví i geologickoprieskumných organizácií na Slovensku. Vyhľadávanie nerastných surovín a rast úloh inžinierskogeologickej činnosti pri výstavbe priemyslu vyžadovali výraznú zmenu metodiky pri realizácii prác. Bolo nevyhnutné zaoberať sa mnohými odbornými a teoretickými geologickými problémami. Toto si vyžadovalo možnosť komunikácie poznatkov, a to nielen smerom k praxi, ale aj naopak, a to treba zdôrazniť, od praxe k výskumným a teoretickým ústavom. Prieskumné organizácie zhromaždili veľké množstvo geologických poznatkov, ale tie sa pre nedostatočnú súčinnosť vedy a praxe nevyužívali v želateľnej miere, ba zostávali aj nezhodnotené, často len vo forme rozličných druhov archivovaných správ. Pre rozvoj geologických vied na Slovensku to bola veľká strata, pretože svetový pokrok, a to nielen v geológii, je úzko spätý s vyhľadávaním nerastných surovín. Je to jednoducho uzavretý kruh, v ktorom sa veda a prax navzájom poháňajú. Uplatniť tento dialektický princíp v záujme napredovania geológie na Slovensku bolo objektívnou nevyhnutnosťou. A k tomu mal prispieť aj časopis Mineralia slovaca.

Na druhej strane v geologickoprieskumných organizáciách už v tom čase bolo mnoho odborníkov a špecialistov, ktorí dokázali geologické údaje získané prieskumnou činnosťou odborne analyzovať a hodnotiť. Chýbal však vhodný komunikačný prostriedok medzi pracovníkmi z praxe a ostatnou geologickou verejnosťou. Vtedajšie geologické časopisy nestačili zverejňovať poznatky z praxe.

V neposlednom rade sa uplatnilo úsilie mať časopis, teda periodikum s krátkou výrobnou lehotou a pružne reagujúci na všetko nové.

Do akej miery sa naše spoločné zábery podarili, posudzuje čitateľská verejnosť a kompetentné orgány.

Myšlienka založiť nový časopis žila medzi pracovníkmi Geologického prieskumu už skôr, ale vážne sa ňou začali zaoberať až v roku 1967, keď skupina iniciátorov (Ing. J. Bartalský, dr. P. Grečula a Ing. Ján Slávik) vypracovali programové zameranie časopisu a riaditeľstvo Geologického prieskumu sa zaviazalo prevziať finančné a právne záruky za vydávanie. To bolo východisko na vybavovanie povolenia časopisu na KV KSS a KNV v Košiciach. Prvé konzultácie s priaznivými výsledkami boli už na jeseň 1967, ale bolo treba ešte

zabezpečiť výrobu časopisu v tlačiarňach, ako aj vyriešiť ďalšie organizačno-právne otázky, čím poverili RNDr. P. Greculu a JUDr. V. Kunu. Po splnení požiadaviek registrácie pod názvom Geológia ložísk časopis povolil KNV Košice pod číslom 104/Kult/Trud 31. 5. 1968. Časopis však pre príčiny, ktoré uvádzame ďalej, začal vychádzať až o rok neskôr.

Pri založení Slovenskej geologickej spoločnosti vznikla aj požiadavka na tlačový orgán spoločnosti a zároveň aj návrh, aby schválený časopis bol zároveň tribúnou Slovenskej geologickej spoločnosti. O to sa usiloval najmä dr. L. Ivan a dr. B. Leško. Koncom roku 1968 (na prvom zasadnutí redakčnej rady 16. 12. 1968), keď sa už organizoval Slovenský geologický úrad, začalo sa uvažovať o tom, aby bol časopis reprezentantom nielen Geologického prieskumu, ale aj SGÚ a SGS, príp. aj ďalších organizácií, ktoré by SGÚ mal združovať. Bolo treba zmeniť aj názov časopisu a doplniť vydavateľov o SGÚ a SGS (zakotvilo sa to v zmluve o združení z 23. 10. 1969). Navrhol sa názov Mineralia slovaca, ktorý mal vystihovať zameranie časopisu. Našu požiadavku zmeniť názov časopisu KNV v Košiciach 6. 3. 1969 (č. 82/69-Kun, registračné číslo RM-34) schválil.

Tak sa ujasnili a dohodli zásadné princípy vydávania nového časopisu a mohla sa začať príprava prvých materiálov do tlače. Prvé číslo časopisu Mineralia slovaca vyšlo koncom júna 1969 v Duklianských tlačiarňach v Prešove. V záverečných fázach sa na organizačných prípravách vydávania časopisu zúčastnili aj pracovníci Slovenského geologického úradu, najmä jeho prvý riaditeľ Ing. Ján Slávik, prvý predseda redakčnej rady, a dr. B. Leško, ktorý zastupoval aj Slovenskú geologickú spoločnosť. Na zabezpečenie vydávania časopisu sa vytvorilo združenie vydavateľov časopisu (23. 10. 1969), ktoré tvoril SGÚ, SGS a GP Spišská Nová Ves. V roku 1970 sa k združeniu pripojil IGHP Žilina a Slovenské naftové závody Gbely. Odborným orgánom združenia sa stala redakčná rada a jej prvými členmi boli: J. Slávik, L. Ivan, J. Bartalský, J. Bystrický, I. Čillík, O. Fusán, I. Kravjanský, B. Leško, A. Porubský, L. Rozložník, I. Šarik, I. Varga, C. Varček. Vedeckým redaktorom sa stal P. Grecula, ktorý túto funkciu vykonáva dodnes, technickým redaktorom V. Kuna. V roku 1970 a 1971 bol zodpovedným redaktorom V. Kuna. Od roku 1972 je hlavným redaktorom časopisu J. Bartalský. Technickým redaktorom od roku 1972 do roku 1976 bol T. Sasvári, po ňom prevzal funkciu V. Hrinko a vykonával ju do začiatku roku 1979, keď sa technickým redaktorom stal J. Kobulský. V roku 1970 redakčnú radu opustil I. Čillík a tá sa doplnila o P. Bujalku, I. Pagáča a M. Ťapáka a v roku 1971 o C. Varčeka. V roku 1972 O. Fusána vystriedal O. Samuel a v roku 1973 redakčnú radu opustil L. Ivan. Namiesto zosnulého J. Slávika sa roku 1975 členom a predsedom redakčnej rady stal J. Kuráň. V druhej polovici roku 1973 sa uskutočnila prestavba redakčnej rady. Členmi redakčnej rady prestali byť P. Bujalka a L. Rozložník, novými členmi sa stali: J. Antaš, B. Cambel, J. Cverčko, J. Kamenický, V. Konečný, J. Kozáč, M. Maheľ, I. Marušiak, M. Matula, M. Slavkay, P. Tkáčik.

Časopis do roku 1972 vyrábali Duklianske tlačiarne v Prešove a od roku 1972 sa tlačí vo Východoslovenských tlačiarňach v Košiciach.

Vzhľadom na význam časopisu rozhodnutím Slovenského úradu pre tlač a informácie bol časopis vybraný z evidencie KNV v Košiciach a zaregistro-

vaný na SÚTI 9/11 zo dňa 2. 2. 1976 a od roku 1976 vychádza vo vydavateľstve Alfa v Bratislave.

Mineralia slovaca je tribúnou Slovenskej geologickej spoločnosti a slovenských geologickoprieskumných organizácií. Na jeho vydávaní sa zúčastňujú: Slovenský geologický úrad, Geologický prieskum, Inžinierskogeologický a hydrogeologický prieskum, Nafta a Slovenská geologická spoločnosť. Zasiela sa do 52 krajín sveta. Odpredaj do zahraničia zabezpečuje vývozná spoločnosť Slovart.

Práce publikované v časopise sa týkajú hlavne ložísk nerastných surovín Slovenska a výsledkov všetkých geologických disciplín, ktoré pomáhajú poznávať rozmiestnenie ložísk v zemskej kôre. Skladba článkov je rôznorodá. Z členenia príspevkov do dvoch veľkých skupín vychodí, že prevažuje problematika nerastných surovín, čo zodpovedá hlavnej náplni časopisu.

Články pochádzajú od autorov rozličných organizácií z celej republiky a zo zahraničia.

Časopis si získal aj patričnú autoritu. Prejavuje sa to v ochote našich popredných geológov zverejňovať v ňom aj práce základného významu. Na druhej strane časopis je a aj naďalej bude prístupný aj začínajúcim a menej skúseným autorom, pokiaľ sú ich informácie príspevkom k pokroku geologických disciplín. V ostatnom čase sme začali uverejňovať aj krátke správy o najnovších objavoch, zisteniach, nálezoch a pod., ktoré sa zverejňujú po 2—4 mesiacoch od ich zadania redakcii. Tak sa nám darí sprístupňovať geologickej verejnosti čerstvé odborné informácie. V posledných dvoch rokoch sme dobrou spoluprácou s tlačiarňami zabezpečili pravidelné dvojmesačné vydávanie časopisu.

Nové úlohy, ktoré si časopis do ďalšieho obdobia vytýčil, si vyžiadali aj zmenu redakčnej rady (vedie ju Ing. Kuráň), ktorá dbá o odbornú úroveň a správne zameranie časopisu.

Združenie vydavateľov časopisu Mineralia slovaca uvažuje v nasledujúcich rokoch tlačiť aj farebné prílohy, zvýšiť počet exemplárov a ročne vydávaných čísel, ktoré by tvorili edície. Pôjde najmä o polytematické čísla (6) takého zamerania, aké je teraz, a o edíciu monografických čísel.

Želáme si, aby sa naše plány uskutočnili, ale najmä aby geologická verejnosť pokladala časopis Mineralia slovaca za svoj, a to tak v oblasti získavania nových informácií, ako aj pri odovzdávaní nových myšlienok a údajov iným.

*Ing. Ján Kuráň, riaditeľ Slovenského geologického úradu,
predseda združenia vydavateľov, predseda redakčnej rady*